

Instanța de fond: Judecătoria Nisporeni, (jud. M. Ulinici)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, (jud. A. Panov, M. Anton, V. Cotorobai)

Instanța de recurs: Curtea Supremă de Justiție, (jud. Sv. Filincova, D. Visternicean, L. Gafton)

Î N C H E I E R E

14 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Dumitru Visternicean
Nina Vascan

examinând cererea de revizuire depusă de Zubcu Nadejda,
în cadrul cauzei civile intentate la cererea de chemare în judecată depusă de
Zubcu Nadejda împotriva lui Tulbure Anton, intervenienți accesorii notarii publici
Profire Teodor și Șișcanu Alexandr cu privire la repunerea în termen, constatarea
nulității testamentului nr. 1831 din 12 octombrie 1999 întocmit din numele Tulbure
Feodora pe numele lui Tulbure Anton, constatarea nulității certificatului de
moștenitor legal nr. 236 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Zubcu
Nadejda, constatarea nulității certificatului de moștenitor testamentar nr. 237 din
08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Tulbure Anton, radierea din Registrul
bunurilor imobile a dreptului de proprietate înregistrat în baza certificatului de
moștenitor legal nr. 236 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Zubcu
Nadejda și a certificatului de moștenitor testamentar nr. 237 din 08 februarie 2011
eliberat pe numele lui Tulbure Anton,
împotriva încheierii din 20 iunie 2018 a Curții Supreme de Justiție,

c o n s t a t ă :

La 02 august 2013, Zubcu Nadejda prin intermediul avocatului Valuța
Vladimir s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Tulbure Anton
și notarului privat Profire Teodor, prin care a solicitat declararea nulității
testamentului nr. 1831 din 12 octombrie 1999, întocmit din numele testatorului
Tulbure Feodora pe numele lui Tulbure Anton, autentificat de notarul Profire
Teodor și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat, că la 11 aprilie 2010, a decedat
mama sa, Tulbure Feodora, conform certificatului de deces seria DC-IV nr.
0790141 emis de Oficiul Stare Civilă Nisporeni, cu ultimul domiciliu, str-la XXX.
nr. XX, or. XXXX.

Masa bunurilor succesoriale rămasă după deces includea: casa de locuit

individuală, cu suprafața totală de 58,4 m²; construcția accesorie cu suprafața totală 4,9 m²; lotul de teren de pe lângă casă cu suprafața de 0,1472 ha. În urma adresării la biroul notarial pentru eliberarea certificatului de moștenitor legal a primit refuz, din motiv că există un testament din 12 octombrie 1999, prin care defuncta a testat toată averea pârâtului.

În opinia reclamantei, testamentul în cauză urmează a fi declarat nul, deoarece a fost întocmit cu încălcarea prevederilor legale și anume nu a fost semnat de testatoarea Feodora Tulbure, dar de o altă persoană, iar semnătura testatorului este ilizibilă și constă din câteva linii verticale, ce nu alcătuiesc vreo literă.

A concretizat că, din anul 2008 până la deces, mama sa Tulbure Feodora a fost fi imobilizată la pat, iar reclamanta a avut grijă de ea, o asigura cu produse alimentare, medicamente necesare, a prelucrat terenul aferent, a efectuat îmbunătățiri substanțiale la casă, deoarece fratele său Tulbure Anton era plecat cu traiul în Republica Belarus.

La 10 octombrie 2014, în cadrul ședinței de judecată, Zubcu Nadejda a depus cerere de concretizare către pârâtul Tulbure Anton, intervenienți notarii publici Profire Teodor și Șișcanu Alexandr, prin care a solicitat repunerea în termen de adresare în instanță, declararea nulității testamentului nr. 1831 din 12 octombrie 1999 întocmit din numele testatorului Tulbure Feodora pe numele lui Tulbure Anton, declararea nulității certificatului de moștenitor legal nr. 236 pe numele Zubcu Nadejda, declararea nulității certificatului de moștenitor testamentar nr. 237 pe numele lui Tulbure Anton, radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate înregistrat în baza certificatelor nr. 236 și 237 din 08 februarie 2011, încasarea cheltuielilor de judecată constituite din suma de 1170 lei, achitată pentru efectuarea expertizei judiciare și din suma de 5000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, în total suma de 6170 lei.

În motivarea cererii de concretizare, reclamanta a invocat că, s-a adresat notarului pentru a depune declarație de acceptare a succesiunii, dar a aliat că există un testament întocmit la 12 octombrie 1999 în favoarea lui Tulbure Anton, fratele ei. La acel moment, deși i se părea straniu că mama sa nu a comunicat niciodată despre acest testament, fiind imobilizată la pat în ultimii doi ani de viață, s-a împăcat cu presupusa voința a mamei și a contestat în instanță numai certificatul de moștenitor testamentar, în partea ce ține de rezerva succesorală.

A mai declarat că, prin hotărârea Judecătoriei Nisporeni din 09 decembrie 2010 a fost anulat certificatul de moștenitor testamentar nr. 2851 din 20 septembrie 2010 în baza căreia, la 08 februarie 2011, notarul Profire Teodor a eliberat certificatul de moștenitor legal nr. 236 pentru 1/4 din averea succesorală pe numele Zubco Nadejda și certificatul de moștenitor testamentar nr. 237 pentru 3/4 din averea succesorală pe numele lui Tulbure Anton. Ulterior, a înregistrat dreptul de proprietate la Oficiul Cadastral Teritorial Nisporeni.

Reclamanta a menționat că, în luna aprilie a anului 2013 a depistat legitimația de pensionar a mamei sale și a observat că vizual semnătura ei diferă de semnătura aplicată în testament. Astfel, a început să pună la dubii autenticitatea semnăturii, încercând să obțină informații de la notarul Profire Teodor, însă s-a constatat că nu există nici un act adițional semnării testamentului, nici nu s-a păstrat Registrul actelor notariale pentru anul 1999. De aceea a decis să se adreseze în instanță, cu acțiune de anulare în întregime a testamentului.

Prin hotărârea din 27 octombrie 2014 a Judecătorei Nisporeni, a fost respinsă ca nefondată cererea de chemare în judecată depusă de Zubcu Nadejda împotriva lui Tulbure Anton, notarul public Profire Teodor, Șișcanu Alexandr cu privire la repunerea în termen, constatarea nulității testamentului nr. 1831 din 12 octombrie 1999 întocmit din numele Tulbure Feodora pe numele lui Tulbure Anton, constatarea nulității certificatului de moștenitor legal nr. 236 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele Zubcu Nadejda, constatarea nulității certificatului de moștenitor testamentar nr. 237 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Tulbure Anton, radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate înregistrat în baza certificatului de moștenitor legal nr. 236 din 08 februarie 2011 pe numele Zubcu Nadejda și a certificatului de moștenitor testamentar nr. 237 din 08 februarie 2011 pe numele lui Tulbure Anton și încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 1170 lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 5000 lei.

Prin decizia din 22 aprilie 2015 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Zubcu Nadejda și menținută hotărârea primei instanțe.

Prin decizia din 18 noiembrie 2015 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Zubcu Nadejda, s-a casat decizia Curții de Apel Chișinău din 22 aprilie 2015 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Zubcu Nadejda împotriva lui Tulbure Anton și notarului privat Profiri Tudor cu privire la declararea nulității testamentului, cu restituirea pricinii pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecători.

Prin decizia din 07 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis cererea de apel depusă de Zubcu Nadejda și s-a casat hotărârea Judecătorei Nisporeni din 27 octombrie 2014 din alte motive; s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a respins ca nefondată cererea de chemare în judecată depusă de Zubcu Nadejda împotriva lui Tulbure Anton, intervenient accesoriu notarul public Profire Teodor cu privire la repunerea în termen, constatarea nulității testamentului nr. 1831 din 12 octombrie 1999 întocmit din numele Tulbure Feodora pe numele lui Tulbure Anton, constatarea nulității certificatului de moștenitor legal nr. 236 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele Zubcu Nadejda, constatarea nulității certificatului de moștenitor testamentar nr. 237 din 08 februarie 2011 întocmit pe numele lui Tulbure Anton, radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate înregistrat în baza certificatului de moștenitor legal nr. 236 din 08 februarie 2011 pe numele Zubcu Nadejda și a certificatului de moștenitor testamentar nr. 237 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Tulbure Anton, compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin decizia din 25 octombrie 2017 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Zubcu Nadejda, casată decizia Curții de Apel Chișinău din 07 martie 2017 emisă în prezenta pricină, cu trimiterea cauzei pentru rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de către Zubcu Nadejda, casată hotărârea Judecătorei Nisporeni din 27 octombrie 2014 și emisă o hotărâre nouă prin care acțiunea depusă de Zubcu Nadejda împotriva lui Tulbure Anton, intervenienți accesorii notarii publici Profire Teodor și Șișcanu Alexandr cu privire la repunerea în termen, constatarea nulității testamentului nr. 1831 din 12 octombrie 1999 întocmit din numele Tulbure Feodora pe numele lui Tulbure Anton a fost respinsă ca tardivă.

În rest, pretențiile Zubcu Nadejda împotriva lui Tulbure Anton, intervenienți accesorii notarii publici Profire Teodor și Șișcanu Alexandr cu privire la constatarea nulității certificatului de moștenitor legal nr. 236 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Zubcu Nadejda, constatarea nulității certificatului de moștenitor testamentar nr. 237 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Tulbure Anton, radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate înregistrat în baza certificatului de moștenitor legal nr. 236 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Zubcu Nadejda și a certificatului de moștenitor testamentar nr. 237 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Tulbure Anton au fost respinse ca nefondate.

Prin încheierea din 20 iunie 2018 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de către Zubcu Nadejda reprezentată de avocatul Fetcu Adrian a fost considerat inadmisibil.

La 08 august 2018, Zubcu Nadejda a depus cerere de revizuire împotriva încheierii din 20 iunie 2018 a Curții Supreme de Justiție, solicitând casarea acesteia precum și a deciziei din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

Verificând încheierea supusă revizuirii, în raport cu criticile formulate și în limitele temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de revizuire este inadmisibilă, pentru motivele ce se succed.

În corespundere cu articolul 452 alin. (1¹) al Codului de procedură civilă, revizuirea s-a examinat fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul judiciar a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de revizuire au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței controlul actelor judecătorești contestate. Mai mult, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, mutatis mutandis, cauza Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda, hotărârea din 19 aprilie 2007, § 72 – 75, cauza Eriksson vs Suedia, hotărârea din 12 aprilie 2012, § 66, 72, cauza Pönkä vs Estonia, hotărârea din 08 noiembrie 2016, § 33 – 34).

Posibilitatea revizuirii prevăzute de Capitolul XXXIX din Codul de procedură civilă reprezintă o procedură excepțională. Prin urmare, cererile de revizuire a hotărârilor judecătorești trebuie supuse unei analize stricte.

În conformitate cu articolul 446 alin. (1) al Codului de procedură civilă, pot fi supuse revizuirii hotărârile, ordonanțele, încheierile și deciziile irevocabile ale tuturor instanțelor judecătorești, în condițiile prezentului capitol.

Alin. 2 al aceleiași norme prevede că încheierile de încetare a procesului conform art. 265 lit. c) și d), precum și cele prin care se respinge acțiunea ca fiind tardivă conform art. 186¹ pot fi supuse revizuirii. Încheierile judecătorești care nu se referă la fondul cauzei, precum și deciziile emise în privința acestora nu se supun revizuirii. În aceste cazuri, încheierile de inadmisibilitate a revizuirii nu se supun niciunei căi de atac.

Structura logico – juridică a art. 451 alin. (1) – (4) al Codului de procedură civilă prevede condițiile de formă și de conținut a unei cereri de revizuire, obligația revizuentului de a depune cererea la instanța competentă și inadmisibilitatea avansării repetate a unei asemenea cereri, care este întemeiată pe aceleași temeiuri.

În mod corespunzător, nerespectarea acestor cerințe legale dictează aplicarea art. 453 alin. (1) lit. a) al Codului de procedură civilă.

Totuși, în urma modificărilor operate, prin Legea nr. 17 din 5 aprilie 2018, la art. 446 și 448 al Codului de procedură civilă, încheierile judecătorești, care nu se referă la fondul cauzei, nu se supun revizuirii. În același context, legislatorul a exclus competența Curții Supreme de Justiție de a examina cererile de revizuire împotriva deciziilor curților de apel în privința cărora Curtea Supremă de Justiție s-a pronunțat printr-o decizie asupra inadmisibilității.

Din această perspectivă, Colegiul judiciar trebuie să se pronunțe dacă încheierea irevocabilă de inadmisibilitate poate fi supusă revizuirii și dacă Curtea Supremă de Justiție este competentă să judece o atare situație juridică.

Cu privire la primul aspect, instanța notează că art. 440 alin. (1) al Codului de procedură civilă confirmă că încheierea de inadmisibilitate a unui recurs nu se referă la fondul cauzei, ceea ce face aplicabil art. 446 alin. (2) al Codului de procedură civilă.

Cu toate acestea, temeiurile indicate la art. 433 lit. a¹) – d) al Codului de procedură civilă pot fi apreciate doar de instanța de recurs, iar lipsa unei căi de atac, chiar și de retractare, ar afecta dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 20 din Constituția Republicii Moldova și art. 6 alin. (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Or, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene, îndepărtarea de la principiul securității juridice este justificată doar când este impusă de circumstanțe cu caracter substanțial și convingător (a se vedea, mutatis mutandis, cauza Ryabykh vs Rusia, hotărârea din 24 iulie 2003, § 52; cauza Pravednaya vs Rusia, hotărârea din 18 noiembrie 2004, § 25; cauza Giuran vs România, hotărârea din 21 iunie 2011, § 30).

Competența instanțelor superioare de a casa și de modifica hotărâri judecătorești obligatorii și executorii ar trebui exercitată pentru corectarea erorilor judiciare. Această competență trebuie exercitată astfel încât să facă, atât cât este posibil, un echilibru echitabil între interesele unui individ și nevoia de a asigura eficiența sistemului judiciar (a se vedea, mutatis mutandis, cauza Nikitin vs Rusia, hotărârea din 20 iulie 2004, § 54-61; cauza SC „Textinc” SA vs România, hotărâre din 6 februarie 2018, § 24).

La acest capitol, Colegiul judiciar observă că prin încheierea din 20 iunie 2018 a Curții Supreme de Justiție a fost considerată inadmisibilă cererea de recurs depusă de Zubcu Nadejda reprezentată de avocatul Adrian Fetcu, în baza temeiul prevăzut la articolul 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. Formalitățile specificate la articolul 433 a¹) – d) din Codul de procedură civilă au fost respectate de recurent, iar completul de judecată nu a avut obiecții în această parte.

Drept consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție trage concluzia că încheierea menționată supra nu poate fi contestată în procedură de revizuire, iar instanța nu este competentă de a examina cererea de revizuire formulată de Zubcu Nadejda.

Or, este evident că hotărârea din 27 octombrie 2014 a Judecătoriei Nisporeni a fost supusă căilor de atac și a fost menținută prin decizia din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău. Conjunctura descrisă supra determină posibilitatea depunerii revizuirii la Curtea de Apel Chișinău, conform competenței specificate în

art. 448 alin. (2) al Codului de procedură civilă.

Prin urmare, instanța de revizuire declară inadmisibile pretențiile revizuentului în partea anulării deciziei din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău.

Cu privire la încheierea din 20 iunie 2018 a Curții Supreme de Justiție, Colegiul de control judiciar relevă că legislatorul nu a prevăzut o împuternicire expresă a instanței de revizuire în acest caz. Însă, art. 446 alin. (1) al Codului de procedură civilă stabilește fără echivoc că dispozițiile judecătorești se supun revizuirii în condițiile capitolului XXXIX. Totodată, alin. (2) din articolul respectiv folosește sintagma „încheierile de inadmisibilitate”, ce vizează în mod direct doar încheierile judecătorești, care nu se supun revizuirii, întrucât nu se referă la fondul cauzei.

Mai mult, o situație juridică similară a fost introdusă de legislator prin punctul 145 din articolul III din Legea nr. 17 din 5 aprilie 2018. Așadar, potrivit acestor completări, instanța de recurs are competența de a considera inadmisibil recursul în cazul în care este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 429 alin.(5).

Astfel, raționamentele de mai sus limitează soluția instanței la art. 453 alin. (1) lit. a) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 453 alin. (1) lit. a) al Codului de procedură civilă, după ce examinează cererea de revizuire, instanța emite o încheiere de respingere a cererii de revizuire ca fiind inadmisibilă.

Pe baza celor prezentate, Colegiul atestă că legislatorul nu a exemplificat împrejurările, când o instanță de revizuire trebuie să pronunțe o încheiere de respingere a cererii de revizuire ca fiind inadmisibilă. Totuși această dispoziție legală, dar și practica judiciară constantă, denotă că o cerere de revizuire poate fi declarată inadmisibilă, atunci când nu a fost depusă în termenele prevăzute la art. 450 al Codului de procedură civilă sau a fost declarată de persoanele care nu sunt în drept să facă acest lucru.

La fel, cerere de revizuire poate fi respinsă atunci când nu sunt respectate condițiile de formă din art. 451 alin. (1) și (3) al Codului de procedură civilă. Actualmente, urmând logica expusă supra, instanța de revizuire poate considera o cerere de revizuire ca inadmisibilă în cazul în care revizuirea este depusă împotriva unui act ce nu se supune revizuirii.

Având în vedere prevederile art. 446, 451 alin. (1) lit. a) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide că revizuirea depusă de Zubcu Nadejda urmează a fi respinsă ca fiind inadmisibilă.

În conformitate cu art. art. 269-270, art. 453 alin. (1) lit. a) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se respinge ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Zubcu Nadejda, împotriva încheierii din 20 iunie 2018 a Curții Supreme de Justiție, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Zubcu Nadejda împotriva lui Tulbure Anton, intervenienți accesorii notarii publici Profire Teodor

și Șișcanu Alexandr cu privire la repunerea în termen, constatarea nulității testamentului nr. 1831 din 12 octombrie 1999 întocmit din numele Tulbure Feodora pe numele lui Tulbure Anton, constatarea nulității certificatului de moștenitor legal nr. 236 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Zubcu Nadejda, constatarea nulității certificatului de moștenitor testamentar nr. 237 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Tulbure Anton, radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate înregistrat în baza certificatului de moștenitor legal nr. 236 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Zubcu Nadejda și a certificatului de moștenitor testamentar nr. 237 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Tulbure Anton.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Dumitru Visternicean

Nina Vascan